

Při přijímání žáků škola respektuje rovný přístup ke vzdělávání s maximální vstřícností ke všem uchazečům. Při rozhodování o přijetí a přestupech neupřednostňuje žáky s lepšími kognitivními schopnostmi nebo specifickým nadáním, s lepším rodinným zázemím nebo žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb. Trvale nerozděluje žáky do tříd s odlišným kurikulem (s výjimkou tříd zřizovaných dle § 16, odst. 9 školského zákona) a ve všech třídách poskytuje vzdělání ve srovnatelné kvalitě. S výjimkou plateb za spotřební materiál (např. pracovní sešity) nevyžaduje úplatu za vzdělávání poskytované dle ŠVP.

Komentář – základní vzdělávání

Kritérium 6.1 vzbuzuje mezi inspektory i zástupci škol největší kontroverze ze všech kritérií kvalitní školy. Je to bezesporu způsobeno tím, že je v přímém rozporu s běžnou praxí základních škol. Kurikulární reforma vybízela školy k tomu, aby si vytvářely vlastní vzdělávací programy, které budou reagovat na potřeby lokální komunity, a řada škol má dnes vzdělávací programy s rozšířenou výukou jednoho nebo více předmětů. Ke studiu pak přednostně přijímají děti, u kterých je dobrá šance, že rozšířené kurikulum zvládnou. V těchto školách jsou buď zcela otevřeně organizovány přijímací zkoušky, nebo jsou v rámci zápisu neformálně vybírány děti, které se jeví kognitivně zdatnější nebo pocházejí z rodin, u nichž lze předpokládat, že budou své děti ve vzdělávání podporovat. V případě některých škol nedochází k profilaci celé školy, ale pouze vybraných tříd. To vede k tomu, že se od sebe jednotlivé třídy odlišují z hlediska kognitivní úrovně dětí, jejich rodinného zázemí, obsahu a náročnosti výuky, často také třídního klimatu a dalších charakteristik.

Tato praxe je společností vnímána pozitivně. Výběrové školy jsou pokládány za kvalitní, neboť jejich žáci dosahují zpravidla dobrých výsledků. Diferenciace vzdělávacích drah je považována za efektivní cestu k podchycení rozmanitých talentů, k výchově elit a k zajištění prosperity společnosti (viz např. Factum Invenio 2009, STEM/MARK 2009). Každé rozdělování však zvyšuje rozdíly a je nespravedlivé, neboť vede ke znevýhodnění dětí z méně podnětného prostředí, protože jim rodiče nejsou schopni zajistit výběrovou vzdělávací dráhu ani v případě, že disponují příslušným nadáním.

Výborná úroveň kritéria 6.1 v protikladu k běžně rozšířenému pohledu deklaruje, že největšího ocenění nezasluhují školy, které si umí své žáky dobře vybrat, ale školy, které si žáky nevybírají a zároveň jsou schopny poskytnout kvalitní vzdělání všem, jak žákům znevýhodněným, tak i těm nadaným. Česká školní inspekce musí současně brát v úvahu reálný stav vzdělávacího systému, v němž existují školy či třídy s rozšířenou výukou. Pokud tyto školy ve všech třídách, běžných i výběrových, usilují o vysokou kvalitu vzdělávání přinejmenším v předmětech, které nejsou předmětem profilace, může být jejich úroveň hodnocena jako očekávaná.

Nezbytným předpokladem rovného přístupu ke vzdělávání bez ohledu na sociální původ žáků je dále požadavek na bezplatně poskytované vzdělávání ve veřejných školách. V praxi bylo v rozporu s tímto požadavkem v některých školách zaznamenáno více či méně skryté vybírání poplatků za nadstandardní služby (např. výuka cizího jazyka s rodilým mluvčím nebo lektory jazykové školy, další pedagogický pracovník, nejčastěji asistent pedagoga ve třídách vyučujících dle zásad pedagogiky M. Montessori a podobně). Jakékoli platby za vzdělávání poskytované podle ŠVP znevýhodňují žáky ze sociálně slabšího prostředí a jsou v systému veřejného školství naprosto nepřijatelné. Školy, které zřizují výběrové třídy, by neměly přijímat žádné poplatky za nadstandardní výuku v těchto třídách.

Znění kritéria – předškolní vzdělávání

Mateřská škola vytváří každému dítěti a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělávání bez ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status nebo potřebu podpůrných opatření.

